

ДМИТРИЧЕНКО
Микола Федорович

*Ректор Національного
транспортного університету.
Доктор технічних наук, професор*

Народився 19 грудня 1952 р. у м. Снятині Івано-Франківської області в сім'ї вчителів. Батько, Федір Михайлович, кадровий військовий, учасник Великої Вітчизняної війни. Повернувшись до мирного життя, викладав фізику й астрономію у середній школі. Мати, Катерина Олексіївна, була вчителем молодших класів.

У 1970 р. закінчив школу із золотою медаллю й був зарахований до Київського інституту інженерів цивільної авіації. У цьому ВНЗ він пройшов шлях від студента до професора, завідувача кафедри, проректора. Закінчивши інститут із відзнакою, у 1976 р. вступив до аспірантури. У 1980 р. успішно захистив кандидатську дисертацію. Продовжуючи наукові дослідження режимів змащування деталей трибо-технічних систем, у 1992 р. захистив докторську дисертацію, основним науковим спрямування якої були дослідження дії граничних шарів у контакті тертя.

Миколі Федоровичу поталанило особисто ознайомитися й зі світовим досвідом організації освіти та науки в цілому, й у галузі трибології зокрема. У 1985–1986 рр. він стажувався в Імперіал коледжі Лондонського університету (Великобританія). У 1995–1998 рр. проходив наукове стажування в Інституті технологій штату Джорджія (США), а у 2001 р. — в Університеті Делхаузі (Канада).

Професор М. Ф. Дмитриченко є одним із талановитих організаторів вищої школи України. З 2000 до 2002 р. він очолював департамент вищої освіти Міністерства освіти і науки України, входив до складу комісії із розробки проекту Закону України «Про вищу освіту», концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, брав активну участь у розробці низки інших законодавчо-нормативних актів у галузі освіти.

У 2002 р. Микола Федорович став ректором Національного транспортного університету. Це призначення знаменувало початок активного відродження вишу.

— Кредо нашого навчального закладу, — говорить М. Ф. Дмитриченко, — відкриття, формування та розвиток тих спеціальностей, які пов'язані з транспортним комплексом і дорожньо-будівельним сектором нашої держави, зі всією транспортною інфраструктурою України, починаючи з проектування й управління та закінчуючи експлуатацією й ремонтом рухомого складу автомобільного й інших видів транспорту. Це також і мости, й тунелі, й дороги, й митна служба, й митний контроль на транспорті, і транспортне право тощо. І для успішного функціонування всіх цих напрямів і підрозділів передовсім необхідне належне кадрове забезпечення.

Зараз університет здійснює підготовку фахівців за 20 напрямками, 30 спеціальностями та спеціалізаціями. Вони охоплюють майже весь спектр кадрових потреб транспортного та дорожньо-будівельного комплексів України. Здійснюється моніторинг ситуації з кадрами дорожньо-транспортного профілю різних регіонів країни. Підсумком цієї роботи стало відкриття університетських НКЦ у Львові, Кривому Розі, Івано-Франківську, а також приєднання до складу університету п'яти вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації в містах Києві, Львові, Житомирі, Надвірній, Барі. Відокремлені структурні підрозділи стали потужним джерелом поповнення контингенту студентів професійно зорієнтованою молоддю. Зросли рейтинг і популярність ВНЗ в Україні та за кордоном. Як правило, в рейтингах, що їх проводять роботодавці, університет посідає місце серед десяти найкращих ВНЗ України.

Зараз в університету за різними освітньо-кваліфікаційними рівнями навчається близько 18 тис. студентів. Навчальний процес здійснює висококваліфікований професорсько-викладацький колектив. Серед науково-педагогічних працівників НТУ більше 60 докторів наук, професорів, понад 250 кандидатів наук, доцентів, 11 лауреатів Державної премії України, 11 заслужених діячів науки і техніки. 25 викладачів ВНЗ є дійсними членами і членами-кореспондентами галузевих академій України та інших держав. Колектив педагогів забезпечує високу фундаментальну підготовку та належну професійну кваліфікацію випускників. Задля цього розроблені та впроваджені у навчальний процес сучасні активні форми та методи навчання, новітні технології, реалізовані положення Болонської декларації. Використовуються сучасні підходи до навчального процесу, оптимізуються структурно-логічні схеми підготовки студентів, удосконалюються методики викладання навчальних дисциплін. Це забезпечує об'єктивну діагностику навчального процесу та дозволяє досягти високої якості підготовки фахівців із вищою освітою із адаптацією до ринкових умов та інтеграцією в європейській освітній і науковий простір.

М. Ф. Дмитриченко — ініціатор започаткування в університеті багатьох освітянських проектів, зокрема стосовно комп'ютеризації навчального процесу та впровадження інформаційних технологій. Комп'ютерні класи та лабораторії, оптоволоконні мережі повністю забезпечують потреби університету в навчальному процесі, наукових дослідженнях, управлінській діяльності, міжнародних проектах. Увійшли у практику підсумкової атестації міжуніверситетські захисти магістерських робіт у режимі відео-конференцій.

Водночас колектив дбає про адекватне реагування на запити ринку праці в Україні, своєчасну й ефективну адаптацію процесів підготовки фахівців до вимог роботодавців. Нині НТУ має більше 200 угод із провідними компаніями та структурами транспортного й дорожньо-будівельного комплексів щодо підготовки кадрів. Ці установи виплачують студентам іменні стипендії, надають обладнання й техніку, автомобілі як для навчального процесу, так і для наукових досліджень, працевлаштовують випускників. Студенти отримують можливість безкоштовно проходити стажування та практику на передових підприємствах галузі.

Міжнародна співпраця, якою опікується Микола Федорович, є невід'ємною частиною діяльності Національного транспортного університету, важливим інструментом із забезпечення якості освіти та її відповідності міжнародним стандартам. Міжнародна діяльність НТУ спрямована на підвищення рейтингу університету в системі вищої освіти України й подальшу інтеграцію у світовий освітній і науковий простір. Реалізується власна модель співпраці, яка передбачає комплексне співробітництво з міністерствами освіти, закордонних справ, дипломатичними предс-

тавництвами, обласними адміністраціями, меріями, провідними університетами, фондами, державними та громадськими організаціями інших країн.

Стратегічними завданнями реалізації планів міжнародної діяльності університету є: інтернаціоналізація навчального процесу шляхом розвитку академічної мобільності викладачів і студентів, забезпечення високого рівня конкурентоспроможності результатів навчальної та науково-дослідної діяльності співробітників, науковців і студентів університету на світовому ринку та підвищення ефективності шляхом подальшого розвитку міжнародної співпраці. Це — розвиток двосторонніх взаємин з університетами інших країн, участь у проведенні конкурсів на отримання грантів щодо фінансування виконання наукових досліджень від міжнародних фондів і громадських організацій.

Одним із пріоритетних напрямів міжнародної діяльності університету є плідна співпраця з європейськими вищими навчальними закладами, науковими установами та організаціями в межах виконання міжнародних освітянських проектів TEMPUS, у яких НТУ бере активну участь з 2006 р. У межах програми TEMPUS III за участю університету успішно виконані два проекти: «Мережева розробка курсів з тренінгу в області менеджменту в сфері транспорту і логістики в Україні — VETLOG», «Менеджмент навколишнього середовища для Росії та України — UMRU» та проект «Мережа електронного дистанційного навчання для підвищення кваліфікації в сфері туризму (Білорусь, Україна і Грузія) — WeNeT» за програмою TEMPUS IV.

Сьогодні Національний транспортний університет є національним координатором у трьох консорціумах європейських, російських, українських, білоруських та інших університетів і організацій, що подали заявки на участь у виконанні проектів наступного етапу програми TEMPUS. Це — проекти «Екологічна освіта в Білорусі, Росії та Україні (EcoBRU)», «Центри для молодих вчених (CERES)», «Розвиток трикутника знань в Білорусі, Україні та Молдові» (FKTVUM).

Високий професійний рівень і досконале володіння англійською мовою дозволяє ректору бути

Відкриття науково-дослідної та навчальної лабораторії ім. Ю. М. Даденкова. Зліва направо: президент НАН України Б. Є. Патон, ректор НТУ М. Ф. Дмитриченко, міністр освіти і науки України В. Г. Кремень, 2004 р.

керівником і координатором наукових заходів, учасником багатьох міжнародних форумів.

Під керівництвом М. Д. Дмитриченка в університеті склався потужний науковий потенціал, що спирається на усвідомленні важливості ролі НТУ в прискоренні науково-технічного прогресу у транспортному комплексі, завдяки якому наукова діяльність перетворюється на невід'ємну частину підготовки молодих фахівців, а підвищення на її основі професійної кваліфікації викладачів — на глибоку внутрішню потребу.

Із 2005 р. науково-дослідна робота університету була спрямована на розв'язання найбільш актуальних проблем розвитку дорожньо-транспортного комплексу України. В цей період було виконано 85 науково-дослідних робіт, фінансування яких здійснювалося за рахунок державного бюджету із загальним обсягом фінансування у 12 517,488 тис. грн, а також 495 госпдоговірних робіт із загальним обсягом фінансування у 27 626,160 тис. грн. Для виконання НДР були залучені кошти з міжнародних фондів в об'ємі 1081,410 тис. грн. Із загальної кількості робіт чотири були відзначені Державною премією України в галузі науки і техніки. З використанням результатів досліджень із 2005 р. видано: 109 монографій, 82 підручники, 398 навчальних посібників, понад 8373 наукові статті.

В університеті проводиться значна робота з підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації, яка здійснюється через докторантуру та аспірантуру. За результатами виконаних наукових досліджень із 2005 р. успішно захищено 111 кандидатських дисертацій та дев'ять докторських; дев'ять науковців отримують стипендії Кабміну України для молодих учених.

У НТУ успішно функціонує Рада молодих науковців. Молоді науковці постійно беруть участь у науково-дослідній роботі, їхні найкращі розробки систематично відбирають для участі в конкурсі науково-технічних проектів. За участю студентів опубліковано 4680 статей, тез і доповідей. Із 2005 р. стипендію Президента України отримували 33 студенти.

Ректор університету надає багато уваги реконструкції навчальних корпусів, гуртожитків, спортивно-оздоровчого комплексу та навчального полігону.

У 2011 р. Національний транспортний університет був нагороджений Золотою медаллю лауреата конкурсу Всеукраїнської виставки «Інноватика в сучасній освіті», нагородою «За безперечне лідерство у освітнянській та науковій сферах» міжнародної іміджевої програми «Лідери XXI століття», Золотою медаллю Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти — 2012» у номінації «Діяльність вищого навчального закладу з підвищення якості підготовки фахівців».

Серед численних особистих наукових інтересів Микола Федорович надає перевагу фундаментальним дослідженням фізико-хімічних і трибомеханічних характеристик водно-гліколевих рідин, конструкцій і вузлів різноманітних механізмів, вдосконалення яких потребує машинобудівна промисловість України. Наукові дослідження, що проводять під керівництвом М. Ф. Дмитриченка, спрямовані на підвищення зносостійкості та покращення антиф-

рикційності вузлів тертя машин і механізмів; покращення триботехнічних якостей мастильних матеріалів; вдосконалення та розробку нових методик оцінки параметрів мастильного шару електричними й оптичними методами; розробку теоретичних і практичних аспектів еластогідродинамічного зосередженого контакту; аналіз і прогнозування стану поверхневого шару металу контактних поверхонь методами металографії; розробку методів прогнозування роботоспроможності ультрадисперсних мастильних шарів у нестационарних і екстремальних умовах тертя; розробка методів математичного моделювання трибологічних процесів. За цикл науково-дослідницьких робіт у галузі трибології ще в 1981 р. Микола Федорович став лауреатом премії Ленінського комсомолу України й Української науково-технічної ради в галузі науки і техніки.

Глибоке знання теорії допомогло йому здійснити низку винаходів і навіть відкриттів та одержати понад 30 авторських свідоцтв і патентів на створення нових методів досліджень технологічних процесів самозмащувальних матеріалів і конструкцій вузлів тертя. Результати дослідницьких пошуків Миколи Федоровича викладені в 355 наукових статтях, 14 монографіях, семи підручниках і трьох довідниках. Він очолює редакційні колеї низки науково-технічних журналів і збірників, є членом спеціалізованих рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій. Його учні написали й захистили три докторські та 22 кандидатські дисертації.

Здобутки Миколи Федоровича в галузі вищої освіти і наукових досліджень високо оцінені в Україні. Він — лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, заслужений діяч науки і техніки України, повний кавалер ордена «За заслуги».

Із 2005 р. професор М. Ф. Дмитриченко обраний академіком Транспортної академії України та її президентом. Із 2006 р. є членом-кореспондентом Національної академії педагогічних наук України.

Професор М. Ф. Дмитриченко — сучасний, ініціативний, принциповий, вимогливий до себе та інших керівник, готовий зрозуміти кожного, прийти на допомогу в разі потреби. Повага до кожного викладача, співробітника, студента університету — для нього передусім.

*Зустріч першого Президента України
Л. М. Кравчука, 2005 р.*